

HANDLEDNING FÖR BITILLSYNSMÄN

VÄXTREGELENHETEN
April 2018

FÖRORD

Handledning för bitillsynsmän är avsedd att ge bitillsynsmän information om sakinnehållet i de författningar som rör biodlingen, samt att ge anvisningar om hur det praktiska bekämpningsarbetet mot amerikansk yngelröta och varroakvalster ska bedrivas. Som bitillsynsman behöver man också ha sakkunskap om bisjukdomar och de parasiter och skadegörare som kan angripa honungsbin. För att skaffa sig denna kunskap rekommenderar vi boken Sjukdomar, parasiter och skadegörare i bisamhället av Ingemar Fries och Preben Kristiansen.

Observera att handledningen inte är en del av lagstiftningen, utan en hjälp att orientera sig i den. Om något som står i handledningen skiljer sig från vad som står i en författning, är det författningstexten som gäller. Eftersom handledningen uppdateras som mest en gång om året och författningar kan ändras oftare bör du regelbundet under biodlingssäsongen ta reda på om de för ditt arbete mest väsentliga författningarna har ändrats.

Innehållsförteckning

Att förebygga ohälsa hos bin	6
Allmänt	6
Spridning	6
Förebyggande hygieniska åtgärder	7
Förebyggande biodlingstekniska åtgärder	7
Författningar	9
Författningar och regelverk om anmälningspliktiga sjukdomar	9
Bekämpning av amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster	9
Lagstiftning som rör myndighetsutövning och kontroll generellt	10
Hitta lagstiftning	10
Kontrollorganisation	11
Kontrollorganisationens aktörer	11
Avgränsning av distrikt	11
Förordnande av tillsynsman och ersättare	11
Olika aktörers roller vid smittförklaring och smittfriförklaring	12
Tillsynsmans uppgifter	13
Länsstyrelsens uppgifter	13
Jordbruksverkets uppgifter	13
Att arbeta som bitillsynsman	14
Allmänt	14
Administration	14
Tillsynsmans arbetshygien	15
Undersökning	16
Prov till Ekologiska institutionen på SLU	17
Bekämpning	19
Flyttningstillstånd	21
Utfärdande av flyttningstillstånd och giltighetstid	22
Ersättning till biodlare och fastighetsägare	23
Bestämmelser för att möjliggöra eller underlätta tillsynsmans arbete	25
Anmälningsplikt vid misstanke om smitta	25
Anmälan om uppställningsplats för bisamhälle	25
Skyldighet att lämna tillträde åt tillsynsman vid misstanke om smitta	25
Skyldighet att biträda tillsynsman	26
Åtgärd kan verkställas på försumligs bekostnad	26
Bestämmelser om tomma bibostäder och svärmfångstkupor	26
Förvaring av bibostäder m m	26
Svärmfångstkupor	26
Mer om bekämpning av amerikansk yngelröta	28
Bestämmelser för att förebygga spridning av amerikansk yngelröta	28
Införselkontroll	28
Flyttningsförbud och flyttningsskontroll	28
Tillvägagångssätt vid undersökning	29
Praktiska bekämpningsåtgärder mot amerikansk yngelröta	29
Förintande av smittat bisamhälle i bigård	29
Avlivning av vildbisamhälle	30

Smittrening av bibostäder och biodlingsredskap	31
Mer om bekämpning av varroakvalster	32
Bestämmelser för att förebygga spridning av varroakvalster	32
Flyttningsförbud och flyttningskontroll	32
Tillvägagångssätt vid undersökning	35
Undersökning av vätskeseparerat nedfall	35
Undersökning av yngel och bin	36
Praktiska bekämpningsåtgärder mot varroakvalster	36
Bekämpning i bisamhälle	36
Smittrening av bibostäder och biodlingsredskap	36
Införsel och utförsel av bin	37
Lagstiftning	37
Villkor för införsel	37
Villkor för utförsel	37
Olovlig införsel eller import	38
Ersättningar och försäkringar	39
Ersättning till tillsynsmans arbete mm	39
Försäkring för tillsynsman	40
Blanketter	41

Att förebygga ohälsa hos bin

Allmänt

Såväl biyngel som fullbildade bin är utsatta för risk att drabbas av sjukdomar och skadedjur av olika slag. Ohälsa hos bin kan ha många orsaker. Det kan bero på störningar i ämnesomsättningen eller utsatthet för olika typer av bigiftiga kemikalier. Det kan också finnas grupper av sjukdomsalstrande organismer eller organismer som ger ett bisamhälle problem. Vissa sjukdomsalstrare är relativt ofarliga, medan andra i hög grad kan försvaga eller fullständigt förstöra bisamhället. Sjukdomsalstrare kan delas in i flera grupper:

- bakterier,
- svampar,
- virus,
- encelliga organismer,
- kvalster,
- andra insekter

Spridning

Sjukdomar och skadedjur kan spridas på många sätt. Inköp eller lån av bin eller redskap kan bidra till att kvalster och sjukdomar sprids. Bina kan själva sprida sjukdomar mellan bin i samhället och mellan bisamhällen. Biodlaren kan själv utgöra en risk till att sjukdomar sprids om denne till exempel använder dåligt rengjorda kupor.

Genom inköp och handel

Köp av begagnad biodlingsutrustning kan vara ekonomiskt fördelaktigt, men det innebär en risk för att biodlaren också får sporer av amerikansk yngelröta på köpet. Flyttning av begagnad utrustning, honung och levande bin, både samhället och drottningar med fölgebina kan innebära att smitta sprids över stora avstånd. Utlånade redskap, t ex en slunga, kan vara smittförande. Om bina, biodlingsprodukterna eller biodlingsutrustningen inte kontrollerats beträffande smitta är risken ännu större att det finns smittämnen närvarande. Handel med bin över landsgräns innebär en ökad risk för att sjukdomsalstrare och skadegörare som ännu inte påträffats i Sverige sprids hit. Sverige har tagit fram beredskapsplaner för att minimera skadeverknigen om vi får in vissa nya skadegörare till landet.

Genom bristande hygienrutiner

Inom bigården kan sjukdomar och skadedjur överföras från det ena samhället till det andra på flera sätt. Störst risk är det om rammar flyttas mellan samhällen och då särskilt om det är yngelrammar med yngel. Risken att t.ex. amerikansk yngelröta sprids med kupkniven eller med handskarna är liten, men finns.

Smittämnen och skadegörare sprids genom bina själva via:

a) Röveri: Försvagade bisamhällen - försvagade kanske just av en bisjukdom – kan bli utsatta för rov från starka och friska samhällen. Då är det lätt att smitta överförs till de friska samhällena.

b) Felflygning: Smittspridning sker även genom att bin i viss utsträckning flyger till fel samhälle och tillåts komma in där. Detta är särskilt vanligt under våren.

c) Vattenhämtning: Om binas vattenanordningar inte kan kontrolleras av biodlaren, kan de utgöra farliga smitthärdar, eftersom vattenkällorna kan förorenas av sjuka bins exkrementer.

Förebyggande hygieniska åtgärder

Allmänna principer: För att undvika spridning av sjukdomar och skadedjur är det viktigt att iaktta försiktighet och renlighet. Innan biodlaren slår samman samhällen eller flyttar rammar och andra tillbehör mellan olika samhällen bör hon eller han förvissa sig om att bina är friska. Redskap ska om möjligt vara avsedda för användning i enstaka samhällen, eller i alla fall i enskilda bigårdar. Redskap som använts i ett smittat eller misstänkt smittat bisamhälle, bör inte användas på nytt utan att ha smittrensats. Smittrensning kan ske t ex genom att flamma med blåslampa.

I idealfallet bör biskötaren tvätta händerna grundligt med tvål och helst varmt vatten innan hon eller han övergår från arbete i en kupa till en annan. Det är dock sällan realistiskt. Ett alternativ till handtvätt är att använda engångshandskar. De kan köpas i så stor storlek att de kan träs utanpå skyddshandskarna.

Handel med bin, bireddskap, honung och vax: Vid alla inköp till bigården bör biodlaren kräva tillförlitlig garanti på att varan är smittfri. All nyanskaffad, tidigare begagnad utrustning bör noga rengöras innan den används. Använd inte honung från främmande bigård till bifoder. Inköpta drottningar bör före tillsättningen överföras till rena burar som förses med ny foderdeg. De gamla burarna och följbina bör lämnas till förbränning.

Förvaring av kupor, honung och vax: Föreskrifter om förvaring och bortförsl av kupor, vax med mera är viktiga att följa. Med undantag av svärmfångstkupor som får hållas öppna under tiden 15 maj - 31 juli ska tomkupor alltid hållas effektivt stängda (10§ SJVFS 1992:38). Begagnade tomkupor bör tömmas och rengöras ordentligt. Hinner en biodlare inte ta hand om ett bisamhälle som utvintrat ska kupan täppas igen så att inga andra bin kommer åt kvarvarande vinterfoder m.m.

Vaxbygget: En mycket viktig hygienisk rekommendation är att regelbundet förnya vaxbygget och låta smälta om det gamla vaxet. Ingen vaxkaka bör användas i yngelrummet mer än två år. Utbyggda vaxkakor, som kan misstänkas vara smittförande bör inte användas utan smältas om till mellanväggar.

Marken och vegetationen kring kuporna: Marken och växtligheten kring kuporna förorenas också ofta av sjuka bin. Det är därför lämpligt att kupornas omgivning i möjligaste mån hålls fri från högvuxen markvegetation, så att döda bin lätt kan hittas, tas bort och lämnas till förbränning.

Förebyggande biodlingstekniska åtgärder

Bisamhällets storlek: Birika samhällen med unga, livskraftiga drottningar står lättare emot sjukdomsangrepp än små samhällen. Detta är en anledning till varför friska, men små, samhällen bör slås samman till större enheter.

Förebyggande av röveri: Benägenheten för röveri är särskilt stor under dragfattig tid och medan utfodring och skattning pågår. Svaga samhällen är särskilt utsatta för röveri. Utfodring med flytande foder bör ske tidigt på morgonen eller helst sent på kvällen. Under utfodringen bör biodlaren undvika att spilla foder som kan locka till sig bin, då det kan leda till röveri. Vid skattningen måste de uttagna honungskakorna omedelbart placeras i låda som går att stänga, så att honungskakorna blir otillgängliga för bina.

Förebyggande av felflygningar: Felflygningar kan motarbetas genom att kuporna ställs upp oregelbundet och inte alltför tätt. Man kan också måla kupornas flustersida med olika färger. Välj då färger som bina kan skilja från varandra, t ex gult, blått, vitt och svart.

Vattningsplatser: Det går att minska risken att bina smittas via förorenat vatten. Vänj bina vid att hämta det vatten de behöver från särskilda vattningsanordningar i bigårdarna. Om det är möjligt att erbjuda ständigt rinnande vatten är det mycket bra. Vattningsställena bör placeras vid sidan om binas huvudsakliga flygriktning för att inte smutsas ned av binas exkrementer. Vattningsställena ska finnas i drift så snart bina börjar flyga på våren. Vattningsställena bör rengöras regelbundet.

Författningar

Författningar och regelverk om anmälningspliktiga sjukdomar

En författning är ett dokument som innehåller ett regelverk. Författningarna vi har i Sverige delas in i lagar, förordningar och myndigheters föreskrifter.

Att en sjukdom är anmälningspliktig innebär att fynd av den omedelbart ska rapporteras till berörd myndighet. För bisjukdomar ska anmälan från biodlaren ske till bitillsynsman eller till länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska meddela Jordbruksverket. Vid fynd av en för landet ny bisjukdom ska Sverige alltid anmäla fyndet till EU, oavsett sjukdom.

I bisjukdomsförordningen (1974:212) anges idag amerikansk yngelröta, kvalstersjuka (trakékvalster) och varroasjuka som bekämpningspliktiga sjukdomar. Att sjukdomarna omfattas av anmälningsplikt föreskrivs i bisjukdomslagen (1974:211). Anmälan ska göras till bitillsynsman eller till länsstyrelsen (5 § bisjukdomsförordningen).

Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1992:38) om bekämpning av amerikansk yngelröta och varroasjuka hos bin reglerar bara de i rubriken nämnda sjukdomarna.

Inom EU är lilla kupskalbaggen och tropilaelapskvalster anmälningspliktiga. Dessa två skadegörare kallas för exotiska skadegörare, eftersom de inte finns inom EU. Lilla kupskalbaggen har dock påvisats i Italien (september 2014) och samtliga EU-länder kommer att behöva utföra övervakning för att visa att den inte spridit sig till andra medlemsstater.

Till OIE (Office internationale des epizooties) är medlemsländerna skyldiga att rapportera in förekomst av trakékvalster, amerikansk yngelröta, europeisk yngelröta, lilla kupskalbaggen, tropilaelapskvalster och varroakvalster.

Som bitillsynsman är det nödvändigt att känna till symtomen för alla de sex sjukdomar och skadegörare som räknats upp ovan, även om bitillsynen idag är begränsad till amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster. Jordbruksverket har tagit fram en beredskapsplan för de exotiska skadegörarna (plus för en invasiv art som heter sammetsgeting, *Vespa velutina*). Det är sannolikt att bitillsynsorganisationen kommer att engageras om vi påträffar någon av de exotiska skadegörarna i Sverige.

Bekämpning av amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster

Av de smittsamma bisjukdomar som förekommer i landet, anses för närvarande amerikansk yngelröta och varroakvalster vara så allvarliga att bekämpningen av dem reglerats i lag och andra författningar. Lagstiftningen omfattar även kvalstersjuka, som orsakas av trakékvalster.

I bisjukdomslagen och bisjukdomsförordningen används uttryck som bisjukdom, varroasjuka och kvalstersjuka trots att angrepp av kvalster inte är sjukdomar i strikt bemärkelse. Därför används uttrycket varroasjuka i vissa sammanhang även i denna skrift och angrepp av varroakvalster kallas ibland för bisjukdom.

Övergripande författningar om bekämpning av bisjukdomar finns i:

- Bisjukdomslagen (SFS 1974:211, uppdaterad t.o.m. SFS 2012:80)
- Bisjukdomsförordningen (SFS 1974:212, uppdaterad senast genom 2012:632)

Tillämpningsföreskrifter till bisjukdomslagen (SFS 1974:211) och bisjukdomsförordningen (SFS 1974:212) finns i

- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1992:38) om bekämpning av amerikansk yngelröta och varroasjuka hos bin (senast ändrad i SJVFS 2002:46).
- Statens jordbruksverks beslut (SJVFS 2018:7) om smittförklaring med anledning av amerikansk yngelröta och varroasjuka hos bin.

Som bitillsynsman måste du också känna till:

- Statens jordbruksverks beslut av den 15 november 2017 om ersättning till bitillsynsman, diarienummer 6.8.18-14375/17.

På Jordbruksverkets webbsida www.jordbruksverket.se finns de senaste författningarna att ladda ned. Har du inte tillgång till internet bör du i första hand kontakta den bitillsynsansvarige på länsstyrelsen och i andra hand Jordbruksverket för att få information om aktuella författningar.

Lagstiftning som rör myndighetsutövning och kontroll generellt

Förvaltningslagen och EU-förordningen om kontroll reglerar hur en myndighet ska arbeta och vad som gäller vid offentlig kontroll. Båda påverkar bitillsynsmannens arbete. Det finns i dagsläget ingen skrivning i bisjukdomslagen om att någon av författningarna nedan gäller inom bitillsynen eller hur det ska tillämpas i Sverige. Som bitillsynsman bör man dock beakta de krav som finns i förvaltningslagen om till exempel jäv, sekretess och ärendehantering.

- Förvaltningslag (SFS 1986:223)
- Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 882 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelser om djurhälsa och djurskydd.

Hitta lagstiftning

Svenska lagar och förordningar hittar du på www.notisum.se. EU-lagstiftning hittar du på <http://eur-lex.europa.eu/sv/index.htm>. Jordbruksverkets föreskrifter hittar du på Jordbruksverkets webbsida www.jordbruksverket.se. När du söker en författning ska du alltid söka på det ursprungliga numret. Då får du i normalfallet upp hela författningen inklusive ändringar.

Kontrollorganisation

Kontrollorganisationens aktörer

Bitillsynen är en del av Sveriges offentliga kontroll. **Statens jordbruksverk** ska centralt leda bekämpningen av amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster. Verket ska följa angreppens uppträdande och spridning och utfärda föreskrifter och anvisningar om hur sjukdomarna ska bekämpas.

Sju av **länsstyrelserna** biträder Jordbruksverket regionalt med bekämpningen. Detta innebär bland annat att de ska ange tillsynsdistriktens omfattning, utse tillsynsmän och svara för kontakterna med dessa. Så här är bitillsynen indelad idag:

- Länsstyrelsen i Norrbotten ansvarar för norra Norrland, i vilket länen Norrbotten och Västerbotten ingår.
- Länsstyrelsen i Västernorrland ansvarar för bitillsynen i Södra Norrland, i vilket länen Jämtland och Västernorrland ingår.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län ansvarar för bitillsynen i norra Mellansverige, i vilket länen Gävleborg, Dalarna, Örebro och Värmland ingår.
- Länsstyrelsen i Stockholm ansvarar för bitillsynen i Stockholm-Mälardalen, i vilket länen Stockholm, Uppsala, Södermanland, Västmanland och Gotland ingår.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län ansvarar för bitillsynen i Västra Götaland, i vilket Västra Götalands och Hallands län ingår.
- Länsstyrelsen i Östergötlands län ansvarar för bitillsynen i Östra Götaland, i vilket Östergötland, Jönköping och Kalmar län ingår.
- Länsstyrelsen i Skåne län ansvarar för bitillsynen i Sydsverige, i vilket Skåne, Blekinge och Kronobergs län ingår.

Den enskilda **bitillsynsmannen** är genom sitt förordnande en myndighetsperson som verkar på lokal nivå. Landet är uppdelat i ca 500 tillsynsdistrikt och i vart och ett av dessa ska en tillsynsman ansvara för det praktiska bekämpningsarbetet.

Avgränsning av distrikt

För län där biodling av någon betydelse bedrivs ska länsstyrelsen dela in länet i ett lämpligt antal tillsynsdistrikt. I praktiken är alla län i Sverige indelade i distrikt för bitillsynen. Länsstyrelsen väljer själv hur tillsynsdistriktet ska utformas. Inom tillsynsdistriktet ska den för distriktet utsedde tillsynsmannen verka för bekämpning av amerikansk yngelröta och varroakvalster. Med en uppdaterad lagstiftning kan bitillsynsmannen i framtiden även verka för bekämpning av trakékvalster och exotiska skadegörare.

Förordnande av tillsynsman och ersättare

Länsstyrelsen ska efter samråd med styrelserna för större biodlarföreningar i länet utse ett tillräckligt antal tillsynsmän. För att kunna utses som bitillsynsman ska en person vara kunnig i biodling. Vidare ska personen ifråga ha tillräcklig kunskap om smittsamma bisjukdomar och sätt att bekämpa sjukdomarna. Givetvis ska en tänkbar bitillsynsman också ha personliga kvalifikationer som gör personen

lämplig för uppdraget. Att vara myndighetsperson är att inneha ett serviceuppdrag. Uppdraget får och bör i händelse av att bitillsynsmannen inte kan fullgöra sina förpliktelser återkallas av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen ska utfärda intyg som styrker tillsynsmans behörighet att utöva bitillsyn. Tillsynsmannen ska vid förrättning kunna visa upp sitt intyg. Jordbruksverket har tagit fram en mall för hur ett intyg kan utformas (blankett V 15), men länsstyrelsen kan utforma intyget på annat sätt. Länsstyrelsen får inte tidsbegränsa förordnandet genom att skriva giltighetstid på intyget.

Länsstyrelsen ska informera Jordbruksverket om de personer som utsetts till tillsynsmän och ersättare för tillsynsmän och tillsynsdistriktens omfattning. Länsstyrelserna har dessa uppgifter på sina webbplatser, men i lagstiftningen finns det fortfarande kvar ett krav att länsstyrelserna ska publicera uppgifterna i ortstidningar.

Länsstyrelsen får utse ersättare för tillsynsman. Till ersättare för tillsynsman anger lagstiftningen att länsstyrelsen i första hand bör utse tillsynsman i angränsande distrikt. Ersättare för tillsynsman utses för minst ett år och tjänstgör i tillsynsmans ställe när denne har förhinder. Länsstyrelsen har en skyldighet att besluta om när ersättare ska tjänstgöra och ska föra anteckningar om dennes tjänstgöringstid. När en tillsynsman får förhinder att utöva sitt uppdrag ska hon eller han därför meddela länsstyrelsen. De flesta länsstyrelser har ordnat med ett system som innebär att det alltid finns ersättare förordnade för alla distrikt. Då kan den ordinarie bitillsynsmannen vända sig direkt till sin ersättare om det finns behov av det.

För att minska antalet kontakter för större biodlingsföretag som ofta har sin verksamhet i flera olika distrikt kan länsstyrelsen utse en eller flera tillsynsmän. Den eller de bitillsynsmännen är då ansvariga för tillsynsarbetet för företaget oavsett i vilket distrikt som verksamheten sker i.

Tillsynsmans skyldigheter och befogenheter är reglerade i bisjukdomslagen (1974:211), bisjukdomsförordningen (1974:212) och Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1992:38) om bekämpning av amerikansk yngelröta och varroasjuka hos bin. I övrigt är tillsynsman underställd länsstyrelsen.

Det som i lag eller annan författning sägs om tillsynsmän gäller även för den som är ersättare.

Olika aktörers roller vid smittförklaring och smittfriförklaring

Inom områden där smitta förekommer eller misstänks förekomma finns det restriktioner för förflyttningar. Det är viktigt att alla myndigheter i kontrollkedjan känner till vilken roll de har när ett utbrott misstänks eller bekräftats.

Områden som smittförklaras eller förklaras som misstänkt för smitta utgörs av en församling. Detta är ovetenskapligt och kommer att ändras. Smittförklaringen av Gotland med avseende på varroakvalster fick tidigt en särställning, då samtliga församlingar betraktas som ett område.

Som bitillsynsman måste du veta vilka områden, det vill säga församlingar, som är smittförklarade.

Tillsynsmans uppgifter

När en tillsynsman upptäcker angrepp av amerikansk yngelröta eller varroakvalster inom område som inte redan är förklarat som smittat ska bitillsynsmannen genast anmäla detta till länsstyrelsen. Samma sak gäller om en bitillsynsman anser det finns skälig anledning att anta att det förekommer angrepp.

Misstänker bitillsynsmannen smitta av varroakvalster, amerikansk yngelröta eller trakékvalster ska bisamhället/bisamhällena undersökas. Om det behövs kan bitillsynsmannen ta prov för att få hjälp med diagnosen. Om undersökning och prov bekräftar att samhället är smittat ska bitillsynsman vidta åtgärder som är nödvändiga för att bekämpa sjukdomen. Det kan till exempel vara att besluta om avlivning av ett samhälle med amerikansk yngelröta, eller att förelägga biodlaren att bekämpa varroakvalster.

Vidare ska tillsynsman, om det är relevant, undersöka varroaförekomsten inom 7 kilometer från den smittade bigården. För amerikansk yngelröta är avståndet 3 kilometer.

Länsstyrelsens uppgifter

Får länsstyrelsen kännedom eller misstanke om smitta inom icke smittförklarat område ska länsstyrelsen omedelbart underrätta Jordbruksverket. Då skäl framkommer att upphäva eller ändra förklaring av område som smittat eller misstänkt för smitta ska länsstyrelsen också underrätta Jordbruksverket.

Länsstyrelsen har en skyldighet att föra in Jordbruksverkets beslut om att förklara ett område smittat eller misstänkt för smitta i en ortstidning. Utöver det publicerar länsstyrelserna smittförklaringarna på sina webbplatser. Smittförklarade områden kan också friförklaras och då ska länsstyrelsen även publicera uppgift om det.

Jordbruksverkets uppgifter

Om angrepp av amerikansk yngelröta, varroakvalster eller trakékvalster har konstaterats eller om det finns skälig anledning att anta att någon av sjukdomarna förekommer i ett område förklarar Jordbruksverket området som smittat. Smittförklaringen ska omfatta ett så stort område (så många församlingar), som med hänsyn till omständigheterna anses smittat eller misstänkt för smitta. Jordbruksverket ska också upphäva eller ändra smittförklaringen av område som smittat eller misstänkt för smitta när skäl framkommer som motiverar detta.

Förteckning över områden som är smittade eller misstänkta för smitta finns i Jordbruksverkets beslut (**SJVFS 2018:7**) om smittförklaring med anledning av amerikansk yngelröta och varroasjuka hos bin och på www.jordbruksverket.se Minst en gång per år beslutas om en ny smittförklaring.

Att arbeta som bitillsynsman

Allmänt

Tillsynsmannen bör skaffa sig en god kännedom om biodlingen inom sitt tillsynsdistrikt. Detta förutsätts ske dels i samband med de förrättningsresor hon eller han genomför i distriktet, men också genom egen undersökning av det egna distriktet.

Huvuduppgifterna för tillsynsmannen är:

- att undersöka bisamhällen och fastställa eventuell förekomst av amerikansk yngelröta och varroakvalster, och
- att genomföra det praktiska bekämpningsarbetet mot amerikansk yngelröta.

Vidare har bitillsynsmannen två viktiga uppgifter till, nämligen att:

- förelägga biodlare att vidta bekämpningsåtgärder mot varroakvalster, och
- genomföra undersökningar i samband med önskemål om utfärdande av flyttningstillstånd.

Bitillsynsmannen har också en informationsplikt gentemot personer och företag som kan påverka smittspridningen av bisjukdomar. Hit hör förutom biodlare även till exempel företag som bearbetar honung eller vax, honungsdepåer och försäljare av bidrottningar, bisamhällen och materiel för biskötseln. Det som informationsplikten omfattar är de bestämmelser som finns till skydd mot amerikansk yngelröta och varroakvalster. Är det möjligt är det bra om möjligheten att informera sker i samband med förrättningsresor. Det är också möjligt att den tid en bitillsynsman föreläser för biodlare som t.ex. går en studiecirkel i biodling räknas som förrättningsstid. Ta dock för vana att alltid förankra hos länsstyrelsens bitillsynsansvarige innan du accepterar att i egenskap av bitillsynsman föreläsa för biodlare.

Vad bitillsynsmannen inte gör

De uppgifter en bitillsynsman får göra är väl definierade i lagstiftningen. Det är inte tillåtet att i egenskap av bitillsynsman ägna sig åt generell rådgivning om biodling, eller att genomföra andra kontrolluppdrag än de som har med bitillsynen att göra.

Administration

Tyvär är bitillsynen fortfarande en ”pappersintensiv” myndighetsutövning. Under översynen av lagstiftningen kommer även förenklingar för alla inblandade att beaktas. Men i dagsläget gäller följande:

Förrättningsprotokoll/beslut: Vid varje förrättning ska tillsynsmannen föra ett förrättningsprotokoll, blankett V5. Protokollet upprättas så att det blir en originalsida och två sidor med kopior. Den första sidan med originalet ska biinnehavaren behålla. I det fall ersättning begärs för avlivat och destruerat bisamhälle eller för kostnad som uppkommit i samband med avlivande av vildbisamhälle fungerar biinnehavarens exemplar av förrättningsprotokollet som intyg och fogas då till ansökan om ersättning. (Ett vildbisamhälle är i bitillsynens mening ett samhälle som bosatt sig i ihåligt träd, husvägg, skorstenspipa eller

dylikt.) Den andra sidan behålls av tillsynsmannen som dokumentation och som stöd vid upprättande av årsrapporten. Tillsynsmannen ska slutligen foga den tredje sidan till sin räkning för utfört arbete, som skickas till länsstyrelsen.

Samma blankett (V5) används även vid föreläggande om bekämpningsåtgärd och/eller **förintande** av bibostäder. Det är viktigt att biodlaren undertecknar att hon eller han mottagit föreläggandet.

Det är viktigt att du alltid motiverar ditt beslut om det inte är helt enligt vad biodlaren önskar eller vad regelverkets tillåter som mest. Skriv det direkt på blanketten eller på ett löst blad om det inte får plats. På det lösa bladet ska beslutets nummer finnas med så att det är tydligt att de två hör ihop.

Räkning: Tillsynsman ska skicka in en räkning för utfört arbete till länsstyrelsen före den 1 oktober varje år. Räkningen görs på blankett V 10.

Årsrapport: Tillsynsman ska skicka in en verksamhetsrapport till länsstyrelsen före den 1 november varje år. Rapporten görs på Jordbruksverkets blankett V 12. Årsrapporten ska skickas även om du inte har gjort någon förrättning.

Register över biodlare i distriktet: Biodlare ska anmäla stadigvarande uppställningsplats för bisamhälle vart tredje år (blankett V16). En kopia av blanketten skickas av länsstyrelsen till tillsynsmannen i det distrikt där bisamhällena står uppställda. Tillsynsmannen får då en förteckning över biodlarna i distriktet och över var bisamhällena finns. Tillsynsmannen bör hålla denna förteckning i god ordning. Det finns framtagna mallar som kan hjälpa bitillsynen med detta. Mallarna ligger på en webbsida (Ladan) som länsstyrelsen kommer åt.

Anmälan om angrepp av yngelröta eller varroakvalster: Påträffar eller misstänker en tillsynsman angrepp av amerikansk yngelröta i ett område som inte omfattas av förklaring om smitta eller misstanke om smitta, ska fyndet omedelbart anmälas till länsstyrelsen. Påträffar tillsynsman varroakvalster i bigård som ligger i ett område som inte tidigare förklarats som smittat med varroakvalster ska även detta omedelbart anmälas till länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska omedelbart underrätta Jordbruksverket om var ett utbrott har konstaterats. Jordbruksverket kan för särskilt område besluta att anmälan inte behöver göras t.ex. om man bedömer att kvalstren redan hunnit sprida sig inom ett varroasmittförklarat område.

Rekvision av blanketter: De blanketter en tillsynsman behöver i sin verksamhet kan beställas från länsstyrelsen eller direkt från Jordbruksverkets blankettförråd (telefonnummer 0771-223 223 eller via webbsidan www.jordbruksverket.se där det finns en egen flik för blanketter som hör till biodling). En del blanketter kan skrivas ut direkt från webbsidan.

Tillsynsmans arbetshygien

En bitillsynsman förflyttar sig mellan bigårdar och mellan bisamhällena i den enskilda bigården. Bitillsynsmannen utgör därför en tänkbar smittrisk och måste i sitt arbete iakttäta största renlighet och försiktighet. Tänk på att det också har ett pedagogiskt värde att bitillsynsmannen genom sitt uppträdande visar på hur hygieniska åtgärder kan ingå i det förebyggande bishälsoarbetet. Som alltid är det

en avvägning hur noga det är möjligt att vara med hygien och samtidigt noga gå igenom bisamhällen i en bigård.

Använd engångshandskar (av plast eller motsvarande) vid undersökning av bisamhälle. Engångshandskarna kan dras utanpå de sticksäkra handskarna om sådana används. Hittar du tecken på amerikansk yngelröta i ett bisamhälle ska du absolut ha rena handskar på dig innan du undersöker nästa bisamhälle.

Arbetar du utan handskar (rekommenderas inte) bör händerna tvättas med tvål och varmt vatten innan undersökning av ett nytt bisamhälle påbörjas.

Använd bigårdens egna arbetsredskap, såsom rökpust och kupkniv. Om du misstänker eller redan hittat tecken på amerikansk yngelröta i en bigård bör du flammas av kupkniven i pusten (eller i lågan av en portabel gasolbrännare) innan du använder den i ett nytt bisamhälle. Samma sak gäller om du använder andra redskap. Detta förfarande kan också vara en bra vana för en biodlare att arbeta förebyggande och du kan som bitillsynsman föregå som gott exempel genom att rekommendera det.

Flytta inte redskap mellan bigårdar utan att de först smittrenats.

Amerikansk yngelröta är inte väldigt smittsamt, men som bitillsynsman ska du ändå undvika att kladda ned skyddskläder om du inte har möjlighet att byta kläder mellan olika bigårdar. Att ha med sig flera engångsförkläden eller flera tvättbara förkläden kan vara ett sätt att minska risken att föra över smittämnen från en bigård till en annan. En engångsoverall att dra över de vanliga skyddskläderna kan också vara ett bra alternativ.

Låt biodlaren lyfta upp och sätta ned ramarna. Om du av någon anledning själv måste göra det är det viktigt att du undviker att krossa bin när du går igenom samhället.

Undersökning

Vid misstanke: När bitillsynsmannen misstänker förekomst av amerikansk yngelröta eller varroakvalster ska bisamhället undersökas och eventuellt provtas. Misstanke om angrepp anses föreligga om anmälan gjorts av biodlare eller om angrepp påträffats under det innevarande eller föregående kalenderåret i närliggande bigårdar (se nedan). Observera att vildbisamhälle som misstänks vara angripet av amerikansk yngelröta får avlivas utan att undersökning först genomförs.

Närliggande bigårdar: Har amerikansk yngelröta konstaterats i ett bisamhälle ska du eller dina bitillsynskollegor även snarast undersöka bigårdar som ligger inom tre kilometers avstånd från det angripna bisamhället. Har du konstaterat förekomst av varroakvalster i bisamhälle i område som tidigare varit fritt från parasiten ska bigårdar som ligger inom sju kilometers avstånd från det angripna bisamhället undersökas. Jordbruksverket får meddela undantag från tillsynsmans skyldighet att undersöka bisamhälle t ex om man bedömer att varroakvalster redan hunnit sprida sig inom varroasmittförklarade område. Tillsynsman behöver dock förelägga biodlare om bekämpning, varför undersökning av bisamhälle där varroakvalster

tidigare inte har konstaterats fyller en funktion.

Vid bortförrel från smittförklarad församling: Tillsynsmannen är skyldig att utföra undersökning då biodlare vill föra bort levande bin, utbyggda vaxkakor och avfall av sådana, begagnade bibostäder eller begagnade biodlingsredskap från församling som är förklarad smittad eller misstänkt för smitta av amerikansk yngelröta.

Vid återbesök i smittad bigård: Tillsynsmannen ska utföra förnyad undersökning i bigård där smitta av amerikansk yngelröta tidigare påträffats. Undersökningen får utföras tidigast två månader efter att angreppet påvisats men bör om möjligt utföras inom fyra månader.

På begäran av länsstyrelsen: Tillsynsman är skyldig att genomföra undersökning på begäran av länsstyrelsen.

Omfattning: Undersökning rörande förekomst av amerikansk yngelröta ska omfatta alla bisamhällen i bigården samt förråd av utbyggda vaxkakor och avfall från sådana. Har bigården undersökts tidigare samma år och då varit fri från smitta får undersökning göras genom stickprov. Om det är en yrkesbiodlare som behöver flyttningstillstånd, men som inte är godkänd biodlare, är det lämpligt om länsstyrelsen ordnar så att mer än en bitillsynsman kan genomföra besiktningarna.

Vid undersökning rörande amerikansk yngelröta hos godkända biodlare som vill få tillstånd för transport mellan ut- och hembigårdar, får undersökningen göras genom stickprov. Vid stickprovsundersökning bör du välja ut så många bisamhällen till undersökning som du anser behövs med hänsyn till rådande omständigheter. Är det möjligt bör detta oftast innebära att alla samhällen i bigården undersöks och särskilt om det är första gången du besöker den godkända biodlaren. Gäller det en yrkesbiodlare som har ett hundratal samhällen som ska flyttas är det inte alltid rimligt att undersöka alla samhällen. Vi rekommenderar att du slumpmässigt väljer ut 10 procent av samhällena i varje bigård och går igenom dem. Ser dessa välskötta och friska ut kan det räcka med den genomgången. Om vaxet i yngelrummen är mycket mörkt och det är svårt att bända isär ramarna från varandra kan det vara så att yngelrummen inte är undersökta på länge. Då finns det skäl att utöka din undersökning till fler samhällen innan du kan ta ställning till om du kan meddela flyttningstillstånd.

Lagstiftningen kräver att en nedfallsundersökning rörande förekomst av varroakvalster ska omfatta minst en tredjedel av bigårdens samhällen, dock minst två samhällen. Under binas aktiva period ska nedfallet samlas med varroainlägg i samhället under minst **10** dagar.

Prov till Institutionen för ekologi på SLU

Kan du inte avgöra om amerikansk yngelröta eller varroakvalster förekommer, ska du skicka prov av vaxkakor, bottennedfall och dylikt till Institutionen för ekologi, Sveriges lantbruksuniversitet, Box 7044, 750 07 Uppsala. Det är bättre att sända in flera prov för att säkerställa smitta eller smittfrihet, än att chansa på att ett samhälle är friskt. Det ska dock föreligga en misstanke om att någon av de anmälningspliktiga sjukdomarna har drabbat bisamhället. Att ta prov bara för att

få en bild av sjukdomsläget utan att det finns en misstanke om sjukdom får inte bekostas av bitillsynsmedel.

Samtliga fall av amerikansk yngelröta bör skickas till laboratorium för konfirmerande analys så att det kan rapporteras som indexfall till EU. Prov skickas även om man är säker på att ett samhälle är smittat. Då får också SLU en helhetsbild över hur läget med amerikansk yngelröta ser ut i landet. För analys av amerikansk yngelröta anger lagstiftningen att det är kakprov som ska skickas in. Kakprovet bör vara ca 8 x 8 cm stort och besatt med yngel eller yngelrester. Om du gjort ett trådprov och sett tecken på amerikansk yngelröta bör du låta stickan du använt sitta kvar i den cell som visar tecken på amerikansk yngelröta. Det underklättar för laboratoriet. Undvik att skära ut kakdelar med honung eller sockerlösning. När du skär ut provet ska du följa riktlinjerna för undvikande av smittspridning. Hantera kakprovet så att cellerna inte trycks samman. Linda in provet i ett par lager tidningspapper som suger upp eventuellt uttrinnande honung och placera provet i för ändamålet avsedd pappask. Pappask kan beställas från länsstyrelsen eller direkt från Jordbruksverket på webbsidan där alla bitillsynsblanketter finns. På varje provask antecknar du biodlarens namn och adress samt bisamhällets nummer eller beteckning. Flera askar kan skickas i en försändelse, men varje ask får endast innehålla prov från ett bisamhälle. Försändelsen förpackas väl. Emballage av plåt, glas, plast eller annat lufttätt material ska inte användas. Inuti försändelsen lägger du i en ifylld följesedel (blankett V 13).

Det går att analysera amerikansk yngelröta även via biprov. Om en smittutredning delvis äger rum mycket tidigt eller sent på säsongen och det saknas yngel kan biprov tas. Observera att dessa prov i nuläget inte täcks av lagstiftningen. Ser du ett behov av att använda dig av biprov bör du därför först kontakta länsstyrelsen som får bedöma om det ska tas biprov, eller om provtagning ska tas när yngelsättningen kommit igång igen.

Analys för varroakvalster skickas in i form av nedfallsprov. Nedfallet från samtliga provtagna samhällen i bigården samlas i ett gemensamt prov. Provet skakas från botteninläggens pappersunderlag eller plastbrickor ned på ett tidningspapper eller i en papperspåse (inte plastpåse!). Vik samman pappret några gånger (eller förslut påsen) och emballera därefter i en pappask. Till provet bifogar du följesedel med biodlarens namn och adress, bigårdens placering och det antal samhällen, som omfattas av provet samt den tid under vilken nedfallet skett (blankett V 13). Så snart provet undersökts, får såväl tillsynsmannen som biodlaren meddelande om undersökningens resultat.

Prov för att utreda misstanke om trakékvalster bör tas under september-oktober eller under tidig vår. Provet tas på vuxna bin, eftersom parasiten inte finns hos yngel. Ta ca 100 bin i den översta lådan. Avliva bina genom att frysa ned dem och skicka sedan till Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Återigen, skicka in bina tillsammans med följesedel i pappersask/påse och inte i en lufttät behållare.

Så snart provet undersökts, får såväl tillsynsmannen som biodlaren meddelande om undersökningens resultat.

Bekämpning

Om du vid undersökning ser kliniska tecken på att bisamhället är smittat av **amerikansk yngelröta** ska du verkställa, eller förelägga om, avlivning och destruktion av bisamhället. Vidare ska du förelägga eller verkställa smittrening eller destruktion av bibostaden samt de ytterligare åtgärder som bedöms nödvändiga för bekämpning av sjukdomen.

Huvudregeln säger att endast bisamhällen som vid undersökning har kliniska symtom på amerikansk yngelröta ska avlivas och destrueras. För vildbisamhällen (svärmar, förvildade tambin) gäller att du får verkställa eller förelägga om sådana åtgärder som nämnts ovan även då endast misstanke om smitta av amerikansk yngelröta föreligger. Smitta behöver, när det gäller vildbisamhällen, som regel mistänkas bara om smittade bisamhällen påträffats inom ett avstånd av tre kilometer under det innevarande eller föregående året.

Bekämpning av amerikansk yngelröta i bigård: Som det står i stycket ovan kan antingen du eller biodlaren utföra bekämpningsåtgärderna. Biodlaren är skyldig att hjälpa dig i bekämpningsarbetet (4§ bisjukdomslagen 1974:211).

Du bör i normalfallet vara den som avlivar bisamhällena och finnas på plats när bibostäder som inte kan smittrenas destrueras. Tillsynsman ska alltid vara närvarande vid förintande av bisamhälle som kan ge anledning till ersättning (se mer under Ersättning till biodlare och fastighetsägare).

Om du anser dig kunna anförtro åt biodlaren att utföra alla eller vissa av de beslutade bekämpningsåtgärderna ska du upprätta en skriftlig beslutshandling. Det sker på blankett V5. I beslutet preciserar du vilka åtgärder som ska vidtas och inom vilken tid de ska verkställas. Biodlaren ska underteckna att hon eller han mottagit beslutet. När biodlaren genomfört de föreskrivna åtgärderna meddelar biodlaren dig detta.

Du ska alltid upprätta förrättningsprotokoll/ beslut (blankett V5). Det är särskilt viktigt i de fall biodlaren motsätter sig ditt beslut. Om biodlaren inte vill rätta sig efter ditt beslut om avlivning måste avlivningen verkställas av dig. Du får göra detta omedelbart efter det att biodlaren skrivit på att denne tagit emot beslutet. Biodlaren kan överklaga ditt beslut hos Jordbruksverket, men det förhindrar inte att du genomför de beslutande åtgärderna. Vägrar biodlaren att skriva på beslutet eller förhindrar dig att utföra åtgärderna, ska du begära handräckning av kronofogdemyndigheten. Att det är kronofogdemyndigheten och inte polisen beror på att lagstiftningen som rör bekämpande av bisjukdomar är ålderdomlig. Även om Kronofogdemyndigheten normalt sett inte utför denna typ av handräckning så är de bundna av lag att vid behov bistå dig om det behövs.

Det är viktigt att du alltid motiverar ditt beslut om det inte är helt enligt vad biodlaren önskar eller vad regelverkets tillåter som mest. Skriv det direkt på blanketten eller på ett löst blad om det inte får plats. På det lösa bladet ska beslutets nummer finnas med så att det är tydligt att de två hör ihop.

Om du i beslutshandlingen föreskriver att biodlaren inom viss tid ska verkställa åtgärderna ska du avvakta händelseutvecklingen fram till dess tidsfristen löpt ut.

Har biodlaren inte då meddelat att åtgärderna vidtagits och det vid kontroll visar sig att biodlaren inte utfört åtgärderna kan du själv verkställa eller låta verkställa åtgärderna. Detta kan ske på biodlarens bekostnad.

Biodlare som uppsåtligt eller av oaktsamhet inte följer beslut om avlivande och destruktion av bisamhälle med mera ska dömas till böter (8 § Bisjukdomslagen 1974:2011). För att kunna dömas till böter måste en åtalsanmälan upprättas. En åtalsanmälan kan skrivas av bitillsynsman, länsstyrelsens bitillsynsansvarige och om denna av någon anledning inte åtalsanmäler kan Jordbruksverket anmäla biodlaren. Jordbruksverket rekommenderar dig som bitillsynsman att ta hjälp av länsstyrelsen om en åtalsanmälan ska upprättas. På länsstyrelsen finns juridisk kompetens som kan behövas för att anmälan ska vara korrekt. Kontakta alltid länsstyrelsens bitillsynshandläggare om någon biodlare inte efterlever beslut du har fattat.

Beskrivning av hur avlivning och destruktion av bisamhälle och smittrening av biodlingsmateriel rent praktiskt bör utföras lämnas på sidorna 31-33.

Bekämpning av amerikansk yngelröta i vildbisamhälle: De åtgärder du beslutar om vid bekämpning i vildbisamhälle ska syfta till att förhindra smittspridning. Åtgärderna ska därför begränsas till att avliva bina och göra vaxbygget oåtkomligt för andra bin samt de ytterligare åtgärder som bedöms nödvändiga för att förhindra smittspridning.

Vaxbygget ska bara tas bort om det inte går att genom tätning av ingångshålen förhindra att bin på nytt kommer åt vaxbygget eller då kostnaden för bekämpningen blir lägst genom detta förfaringsätt. Ett annat skäl till att avlägsna vaxbygget kan vara att det är stor risk för att honung kan komma att läcka ut och orsaka smittspridning.

Vid avlivning och eventuell destruktion av vildbisamhälle måste du ta ställning till om bisamhället kan misstänkas vara smittat av amerikansk yngelröta. Finner du inte skäl att misstänka smitta får du inte förrinta samhället i din roll som bitillsynsman. För vildbisamhälle som inte misstänks vara smittat gäller alltså att fastighetsägaren är ansvarig och det ankommer på fastighetsägaren att bestämma om eventuellt förintande och att svara för kostnader i samband med detta.

Om du anser att det finns misstanke om smitta av amerikansk yngelröta får du besluta om åtgärder som bedöms nödvändiga för att förhindra smittspridning. Om kostnaderna för bekämpningen är rimliga bör du besluta om bekämpningsåtgärder när det finns anledning att misstänka amerikansk yngelröta. Om det är möjligt genomför du själv bekämpningen. Fastighetsägaren ska hjälpa dig i arbetet. Om ersättningsanspråken från fastighetsägaren beräknas överstiga 500 kr bör du rådfråga länsstyrelsens bitillsynshandläggare innan åtgärder vidtas.

Om hantverkare eller andra yrkeskunniga personer anlitas för att frilägga bisamhället eller för att reparera eventuella skador ska du skriva vad som ska göras på blankett V 5. På blanketten beslutas dels vilka åtgärder som ska vidtas och dels inom vilken tid de ska verkställas. Det ankommer sedan på

fastighetsägaren att anlita hantverkare och skaffa material. Du utför även i dessa fall sådana åtgärder som du kan verkställa, t ex avlivande av bina.

I det fall fastighetsägaren motsätter sig att smittat eller för smitta misstänkt vildbisamhälle avlivs och den skada som beräknas uppkomma är ringa upprättar du skriftligt beslut om avlivning på samma sätt som beskrivits ovan för biodlare som motsätter sig avlivning och destruktions av bisamhälle i bigård (blankett V 5). Om skadan beräknas kosta 5000 kronor eller mer måste Jordbruksverkets medgivande inhämtas innan beslut upprättas.

Har fastighetsägaren inte genomfört de av dig beslutade åtgärderna när föreskriven tidsfrist löpt ut kan du låta verkställa åtgärderna på fastighetsägarens bekostnad. Kronofogdemyndigheten ska på begäran av dig lämna handräckning om så krävs.

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåter att efterkomma beslut av dig om bekämpningsåtgärd kan dömas till böter. En sådan fastighetsägare ska därför åtalsanmälas.

Flyttningstillstånd

Amerikansk yngelröta: Levande bin, utbyggda vaxkakor och avfall av sådana, begagnade bibostäder och begagnade biodlingsredskap får inte föras bort från församling som förklarats smittad med amerikansk yngelröta, utan att flyttningstillstånd utfärdats av tillsynsmannen i distriktet. Under tiden 1 oktober - 31 mars får dock vaxkakor och avfall av sådana flyttas för omsmältning (8 § bisjukdomsförordningen).

Innan flyttningstillstånd (blankett V18) utfärdas ska bigården undersökas av tillsynsman. Om bigården då är fri från smitta och smitta inte har påvisats i bigården under de två föregående månaderna får flyttningstillstånd utfärdas (13§ SJVFS 1992:38).

I bigårdar där ett eller flera samhällen sakar yngel men övriga inte uppvisar några symtom så kan flyttningstillstånd utfärdas för de samhällen som har yngel. De som saknar yngel får besiktigas igen vid ett annat tillfälle då de har yngel. Inhämta gärna biodlarens förklaring till varför yngel saknas, och bedöm rimligheten av förklaringen. Om förklaringen är godtagbar kan flyttningstillstånd utfärdas. Till exempel om biodlaren har en ny apidea som just har satts samman med ungdrottning och följebin från ett samhälle som man kan verifiera saknar symtom på amerikansk yngelröta. Förvaltningsrätten avslog ett överklagande (mål 4129-16) som gällde ett flyttningstillstånd som nekats på grund av att det saknades yngel. Jordbruksverket hade gjort bedömningen, tillsammans med veterinär, bihälsokonsulent och SLU, att avsaknad av yngel inte innebär att ett samhälle är friskt. Eftersom bitillsynsmannen ska undersöka yngel för att bedöma om samhället är friskt och detta saknas kan en underökning inte göras och därmed saknas underlag för att bevilja flyttningstillstånd.

Vandringsbiodlare placerar ofta ut sina bisamhällen i mindre grupper (10-30 samhällen) på varierande avstånd från varandra. Varje sådan grupp kan i detta sammanhang betraktas som en bigård. Det finns inga regler om vilka avstånd som ska finnas mellan bigårdar. Om amerikansk yngelröta påvisas i en grupp gäller,

om du finner det lämpligt att betrakta gruppen som en enskild bigård, att endast denna grupp omfattas av flyttningsförbud. För övriga grupper gäller att de får flyttas ut ur området efter undersökning och utfärdande av flyttningstillstånd. Endast ett flyttningstillstånd per grupp behöver utfärdas för de kupor som avses flyttas. **Var uppmärksam på att samhällena även ska besiktigas före hemtransporten!**

Tillstånd att föra bort begagnade tomma bibostäder och begagnade biodlingsredskap får, under förutsättning att de är rengjorda på ett betryggande sätt, utfärdas även om bigården är smittad med amerikansk yngelröta.

Varroakvalster: Se under rubrik "Flyttningsförbud och flyttningskontroll" på sidan 29.

Utfärdande av flyttningstillstånd och giltighetstid

Flyttningstillstånd utfärdas skriftligt på blankett V18, som utöver originalet ger två kopior. Originalen lämnas till biodlaren, en kopia behålls av dig som tillsynsman och en kopia sänds till bitillsynsmannen i distriktet dit flyttning sker. Det är viktigt att fastigheten (platsen) dit flyttning ska ske anges på flyttningstillståndet. De flesta länsstyrelser har kontaktuppgifter till sina bitillsynsmän på sina webbsidor. Saknas dessa uppgifter kan den bitillsynsman som utfärdar flyttningstillstånd skicka kopian till den länsstyrelse som ansvarar för bitillsynen i det län bina ska flyttas till, för vidare befordran till berörd tillsynsman.

Utfärdat tillstånd bör gälla en kort tidsperiod. I vissa fall, t.ex. när biodlaren planerar att sälja bin tidigt på våren och vill besiktiga dem på hösten medan det finns yngel, får tillstånd utfärdas för som längst åtta månader. Betrakta flyttningstillstånden som ett slags hälsointyg. Det säger sig självt att det är svårt att veta om bina utvecklar amerikansk yngelröta om flera månader.

Det är viktigt att du alltid motiverar ditt beslut om det inte omfattar allt det som biodlaren vill ha flyttningstillstånd för (bisamhällen, utrustning eller tillståndets giltighetstid). Skriv det direkt på blanketten eller på ett löst blad om det inte får plats. På det lösa bladet ska beslutets nummer finnas med så att det är tydligt att de två hör ihop.

Godkänd biodlare: Biodlare som har gått bisjukdomskurs motsvarande bitillsynsmanutbildningen och har minst 3 års praktisk erfarenhet av biodling uppfyller kraven för godkänd biodlare. Biodlaren ansöker då hos Jordbruksverket. Ett företag kan inte vara godkänd biodlare, det är alltid en fysisk person. **Jordbruksverket har stöd i denna bedömning av förvaltningsrätten (mål 2148/16).**

En bitillsynsman ska undersöka bigården innan flyttningstillstånd för en godkänd biodlare utfärdas. Det kan ske genom stickprov (men kan och bör oftast göras på hela bigården om det är möjligt). Observera att bitillsynsmannen i tveksamma fall kan utfärda tillstånd för en kortare period.

En godkänd biodlare kan av tillsynsman få tillstånd till flera flyttningar under maximalt tolv månader, för transporter mellan ut- och hembigårdar. Som utbigård kan även platser där biodlaren återkommande har pollinationsuppdrag räknas. Vid

andra flyttningar än mellan ut- och hembigårdar, t.ex. vid försäljning, drottningförsändelser och pollinationsuppdrag, krävs flyttningstillstånd utfärdat av bitillsynsman för varje flyttning.

För av Jordbruksverket godkänd biodlare ska det på bikuporna eller på en skylt i anslutning till utbigården framgå biodlarens namn, adress och telefonnummer samt för hur länge flyttningstillstånd utfärdats. Vid andra flyttningar än mellan ut- och hembigårdar gäller även för godkänd biodlare att tillståndsbevis för flyttning utfärdat av bitillsynsman ska finnas väl synligt på bibostäder och andra föremål som flyttas.

Godkänd biodlare utanför varroazon 1 ska själv före varje flyttning av bisamhällen utföra varroakontroll genom nedfallsundersökning, samt utföra kontroll angående förekomst av amerikansk yngelröta. Vet biodlaren redan att de samhällen som ska flyttas har varroakvalster (som är det vanligaste fallet i zon 1) och samhällena ska flyttas till ett område där parasiten är etablerad, behövs ingen nedfallsundersökning avseende varroakvalster.

Tillståndsbevis: I samband med att tillstånd utfärdas ska du även skriva ut tillståndsbevis (blankett V17) och fästa dem väl synligt på bibostäder och andra föremål som ska föras bort. Det är inte acceptabelt att du lämnar en packe tillståndsbevis till biodlaren som sedan placerar dem på bikuporna.

Jävsregler: Om du står i partiskt förhållande till den eller det ditt beslut som bitillsynsman gäller, så är du jävig. Du får då enligt förvaltningslagen inte fatta beslut som rör den som du är jävig gentemot. Du måste själv avgöra när jäv kan föreligga och då kontakta länsstyrelsen för att låta en annan bitillsynsman besluta i ärendet. Du får till exempel inte fatta beslut om bekämpning enligt bisjukdomslagstiftningen i den egna bigården.

Ersättning till biodlare och fastighetsägare

Undersökning, avlivande och destruerande av bisamhälle utförs utan kostnad för biodlaren.

Du ska som tillsynsman vara närvarande vid varje avlivande av bisamhälle som kan ge anledning till ersättning. Det är en förutsättning för att biodlare och fastighetsägare ska kunna få ersättning för avlivat bisamhälle resp. för kostnad som uppkommit genom beslut om avlivande av vildbisamhälle. (48§ SJVFS 1992:38)

Ersättningsanspråk lämnas inom sex månader: Anspråk på ersättning ska göras inom sex månader från det avlivandet ägde rum, annars är rätten till ersättning förfallen (13§ bisjukdomsförordningen 1974:212).

Bisamhälle i bigård: För bisamhälle som avlivats enligt tillsynsmannens beslut för att det är smittat med amerikansk yngelröta kan biodlaren efter ansökan få ersättning med 100 kronor. Det finns en självrisk om 300 kronor per utbetalningstillfälle. Det medför att ersättning endast kan betalas ut om minst fyra bisamhällen avlivats och destruerats och då utgå med ett belopp om 100 kronor per samhälle överstigande tre samhällen. Begränsningen gäller bisamhällen per

biodlare. Ansökan görs på blankett V11. Till ansökan fogas ett av tillsynsmannen utfärdat förrättningsprotokoll/beslut som fungerar som intyg om genomförd förrättning (blankett V 5). Ansökan skickas till länsstyrelsen för granskning och utbetalning. Att ersättningsnivån är så låg beror på att detta regleras i bisjukdomsförordningen som inte ändrats på många år. Om varroa påträffas i område som inte sedan tidigare är smittförklarat kan biodlaren få ut en ersättning på 900 kronor per bisamhälle.

Vildbisamhälle: Berörd fastighetsägare kan få ersättning för kostnad som uppkommit genom beslut om avlivande av vildbisamhälle och som varit nödvändigt för att förhindra spridning av amerikansk yngelröta. Om ersättningsanspråket från fastighetsinnehavaren förväntas överstiga 500 kronor bör länsstyrelsen rådfrågas innan åtgärder vidtas. Ansökan om ersättning skickas av fastighetsägaren till länsstyrelsen.

Ansökan görs på blankett V11. Verifikationer över uppkomna kostnader samt ett av tillsynsman utfärdat förrättningsprotokoll/beslut som fungerar som intyg om genomförd förrättning (blankett V 5) ska skickas med ansökan. Beräknas ersättningsanspråket uppgå till 5 000 kronor eller mer prövas ansökan av Jordbruksverket. Länsstyrelsen vidarebefordrar då ansökan till Jordbruksverket tillsammans med ett eget yttrande.

Bestämmelser för att möjliggöra eller underlätta tillsynsmans arbete

Anmälningsskyldighet vid misstanke om smitta

Den som har anledning anta att angrepp av amerikansk yngelröta, varroakvalster eller trakékvalster förekommer i bisamhälle som hon eller han innehar, är skyldig att genast anmäla detta till tillsynsmannen i distriktet eller till länsstyrelsen (2§ bisjukdomslagen 1974:211, 5§ bisjukdomsförordningen 1974:212).

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåter att göra anmälan kan dömas till böter. (8§ bisjukdomslagen 1974:211).

Anmälningsskyldigheten för europeisk yngelröta, lilla kupskalbaggen och tropilaelapskvalster finns inte införda i den svenska bisjukdomslagstiftningen, men de två sistnämnda regleras i EU-lagstiftning. De två sistnämnda skadegörarna räknas som exotiska, dvs. de anses inte finnas inom EU (lilla kupskalbaggen har dock påvisats i Italien).

Anmälan om uppställningsplats för bisamhälle

Innehavare av bisamhälle ska anmäla till länsstyrelsen var bisamhället är stadigvarande uppställt (blankett V16). Anmälan ska göras senast den 31 mars vart tredje år med början 1994. Uppgifter ska lämnas om innehavarens namn och postadress, fastighet på vilken bisamhället är stadigvarande uppställt, församling och kommun där fastigheten är belägen samt om bisamhälle kommer att flyttas till tillfällig uppställningsplats. (15§ bisjukdomsförordningen 1974:212, 50§ SJVFS 1992:38). Som frivillig uppgift kan biodlaren även lämna de GPS-koordinater som gäller för bigården.

Den som startar eller tar över en biodling ska göra anmälan när verksamheten påbörjas. Efter uppmaning från länsstyrelsen ska biodlare även lämna uppgift om tillfällig uppställningsplats.

Anmälan görs lämpligen via webben i de län där den möjligheten finns eller på blankett V16. Den är utformad som ett blankettset där länsstyrelsen behåller kopian och vidarebefordrar originalhandlingen till berörd tillsynsman. Denne erhåller på detta sätt ett register över biodlarna i distriktet. Det finns inget centralt biregister i Sverige, men länsstyrelserna är skyldiga att hålla uppgifterna om uppställningsplatser ordnade på något sätt.

Skyldighet att lämna tillträde åt tillsynsman vid misstanke om smitta

Innehavare av mark eller byggnad är skyldig att lämna en tillsynsman tillträde för undersökning eller åtgärd som behövs för bekämpning av amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster (4§ bisjukdomslagen 1974:211). Tillsynsmannen får bara begära tillträde då det finns anledning att misstänka förekomst av amerikansk yngelröta eller varroakvalster.

Misstanke om smitta av amerikansk yngelröta kan bland annat anses föreligga om anmälan gjorts av biodlare eller om angrepp påträffats under det innevarande eller

föregående kalenderåret i bisamhälle inom tre kilometers avstånd från den bigård som ska undersökas. För varroakvalster är avståndet sju kilometer.

Innan du som tillsynsman besöker misstänkt bigård bör du kontakta biodlaren och informera om förestående undersökning samt om möjligt avtala om tid för besöket. Vägrar biodlaren tillträde ska kronofogdemyndigheten på begäran av tillsynsmannen eller länsstyrelsen lämna handräckning. Samråd med länsstyrelsen innan du kontaktar kronofogdemyndigheten.

Biodlare som trots att det finns misstanke om smitta vägrar att ge dig tillträde till bigården kan dömas till böter. Det förutsätter att biodlaren åtalsanmäls.

Skyldighet att biträda tillsynsman

Den som äger bisamhälle eller föremål i vilket ett vildbisamhälle tagit bostad i ska ge tillsynsmannen tillräcklig hjälp vid undersökning och behandling av bisamhället. (4§ bisjukdomslagen 1974:211, 12§ bisjukdomsförordningen 1974:212).

Under 2016 kom en dom från Förvaltningsrätten i Jönköping som ger stöd för att en bitillsynsman kan kräva biträde av en biodlare. Bitillsynsmannen är dock inte skyldig att begära biträde.

Åtgärd kan verkställas på försumligs bekostnad

Om någon inte fullgör skyldighet som ålagts henne eller honom med stöd av bisjukdomslagen kan myndighet (tillsynsman, länsstyrelse eller Jordbruksverket) låta verkställa åtgärden på den försumliges bekostnad. (5§ bisjukdomslagen 1974:211)

Bestämmelser om tomma bibostäder och svärmfångstkupor

Förvaring av bibostäder m m

Begagnade bibostäder som inte hyser levande bin, samt honung och bivax och avfall av honung och bivax, får inte förvaras så att bin får tillträde därtill (10§ SJVFS 1992:38). Det innebär att outnyttjade bikupor ska hållas effektivt stängda eller förvaras i bität lokal. Samma sak gäller för förråd av honung och bivax och för biodlingsredskap på vilka finns rester av honung eller vax.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot denna bestämmelse kan dömas till böter.

Svärmfångstkupor

Efter att biodlaren anmält till bitillsynsman får svärmfångstkupor hållas öppna under tiden 15 maj - 31 juli. (10§ SJVFS 1992:38)

Som svärmfångstkupor får biodlaren bara använda väl rengjorda tomkupor, som tidigare inte hyst bisamhälle smittat med amerikansk yngelröta. Utbyggda vaxkakor får endast användas om de kommer från bigård som de två föregående åren varit fria från smitta. På kupan ska det tydligt framgå ägarens namn, adress och telefonnummer.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot denna bestämmelse kan dömas till böter.

Mer om bekämpning av amerikansk yngelröta

Bestämmelser för att förebygga spridning av amerikansk yngelröta

Införselkontroll

För att förhindra att smittsamma bisjukdomar kommer in eller sprids i landet är införseln reglerad. Den som vill ta in bin från andra länder ska vara registrerad som importör hos Jordbruksverket och själva införseln registreras också.

I samband med registrering för införsel ska den som tänker föra in eller importera bin ta reda på vilka regelverk som gäller för införsel (från länder inom EU) eller import (från länder utanför EU) av bin. För att registreras för införsel ska blanketten D194 användas. På Jordbruksverkets webbplats finns det information om införsel/import eller utförsel/export av bin.

Flyttningsförbud och flyttningskontroll

I ett område (församling) som förklarats smittat med amerikansk yngelröta finns det restriktioner för förflyttning av levande bin, utbyggda vaxkakor och avfall av sådana, begagnade bibostäder och begagnade biodlingsredskap ut ur församlingen. Biodlaren måste ha ett skriftligt flyttningsstillstånd från tillsynsmannen i distriktet för att få flytta något av dessa saker ur församlingen. Under tiden den 1 oktober till den 31 mars får dock vaxkakor och avfall av sådana flyttas för omsmältning.

Har kliniska symtom på amerikansk yngelröta konstaterats i bigård får levande bin inte flyttas från bigården förrän den åter undersökts av tillsynsmannen och konstaterats vara fri från amerikansk yngelröta. Förnyad undersökning ska alltid utföras och får ske tidigast två månader efter att kliniska symtom påvisats. Undersökningen bör dock, om det är möjligt med hänsyn till årstiden, ha utförts inom fyra månader från det att kliniska symtom konstaterats.

Begagnade bibostäder och begagnade biodlingsredskap får flyttas från bigård smittad av amerikansk yngelröta. De ska då vara rengjorda på ett betryggande sätt. De får endast transporteras till annan plats inom den församling där de stod uppställda när smittan konstaterades, såvida inte flyttningsstillstånd för transport ut ur församlingen har utfärdats.

Bisamhälle med kliniska symtom på amerikansk yngelröta avlivas och destrueras. Det är förbjudet att behandla smittade samhällen med antibiotika. Bibostaden ska smittrenas eller, om det bedöms som svårt att genomföra, destrueras. Ytterligare åtgärder som bedöms nödvändiga för bekämpning av sjukdomen får vidtas.

Vildbisamhälle får avlivas även i det fall då endast misstanke om smitta av amerikansk yngelröta föreligger. Smitta kan misstänkas om bisamhällen med kliniska symtom på amerikansk yngelröta förekommit inom ett avstånd av tre kilometer under det innevarande eller föregående året.

Tillvägagångssätt vid undersökning

Vid undersökning av eventuell förekomst av amerikansk yngelröta i bisamhälle ska du systematiskt och noggrant granska samtliga yngelkakor. Lyft yngelkakorna en i taget, skaka av bin och undersök kakan. Iaktta särskilt cellockens utseende samt ynglets lukt och konsistens. Innehållet i misstänkta celler undersöks med avseende på dess tråddragande egenskaper med hjälp av en tändsticka. Genom att hålla kakan på så sätt, att solen lyser ned i cellbottnarna kan du upptäcka onormala tillstånd hos ynglet. För att undvika att biodlaren påstår att t.ex. drottningen skadats eller dödats i anslutning till besiktningen kan du låta biodlaren själv lyfta upp och sätta tillbaka ramarna.

När du har undersökt samtliga samhällen i bigården samlar du ihop använda tändstickor och förbrukade engångshandskar och lämnar dem till förbränning.

Om du upptäcker karakteristiska symtom för amerikansk yngelröta i samhället, ska flusteröppningen omedelbart minskas så mycket som möjligt för att hindra främmande bin att ta sig in i kupan. De samhällen som konstaterats vara smittade markeras på lämpligt sätt, t.ex. med kritstreck, så att inte något av dem förbigås vid det följande avlivandet.

Kan du inte avgöra om ett bisamhälle är smittat av amerikansk yngelröta ska du skicka in prov för undersökning till Institutionen för ekologi vid SLU.

Från 2017 ska prov skickas till SLU även för konstaterade fall för att SLU ska kunna föra statistik över förekomsten av amerikanske yngelröta i landet.

Praktiska bekämpningsåtgärder mot amerikansk yngelröta

Förintande av smittat bisamhälle i bigård

Det finns inget registrerat medel mot insekter utomhus och som kan användas vid avlivning av bisamhällen. Av den anledningen används bensin vid avdödning av bisamhällen.

Avdödning ska ske när bina slutat flyga på kvällen eller en dag när de på grund av otjänlig väderlek inte är ute. **Täpp igen flusteröppningen och tillför bensinen (1-2 dl) genom att hålla den i kakgatorna. Om bensinen hålls direkt på kupväggarna i en frigolitkupa förstörs plasten. Om kupan har nätbotten bör det läggas in en skiva (av trä) för att kupan ska bli så tät som möjligt. Samtliga smittade samhällen i bigården avlivs på detta sätt.**

Avdödade samhällen ska förstöras. Bäst är att elda upp dem. Eldning av avfall är dock generellt förbjudet enligt miljöbalkens avfallsförordning (Avfallsförordningen SFS 2001:1063), se paragraferna 19 och 38. Även nedgrävning av avfall är förbjudet i avfallsförordningen.

Avfall från bisamhällen som dödats på grund av amerikansk yngelröta innehåller smitta och ska därför behandlas som smittförande avfall. Kommunen har skyldighet att ta hand om smittbärande avfall, och måste hjälpa till med anvisningar om hur biodlaren/bitillsynsmannen ska agera. På många håll kan det vara en möjlighet att köra det väl förpackade (använd plastsäckar och en kartong

som ytteremballage) bisamhället till en förbränningsanläggning. Om det är långt till förbränningsanläggning bör bitillsynsmannen kontakta kommunens miljö- och byggnämnd eller motsvarande, för att undersöka möjligheten att elda upp det smittade avfallet utan att köra det till förbränningsanläggning. Om eldning sker i närheten av bigården bör man först gräva en grop att elda i. När elden falnat bör sedan gropan täckas med jord igen så att risken att eventuella smittförande rester inte finns tillgängliga för bina.

Samtliga vaxkakor med tillhörande ramar från både yngelrum och skattlådor ska lämnas till förbränning. Sedan kupan tömts på sina ramar, sopas eller skrapas de döda bina och annat avfall samman i tidningspapper, som vecklas ihop till ett paket. Även detta ska eldas upp. Se noga till att inga bin tappas på marken! Det finns ett regelverk som reglerar hur animaliska biprodukter får tas om hand. Detta regelverk tillåter att döda bin, yngel, vax och andra biodlingsprodukter får eldas eller grävas ned på plats.

Bibostaden ska destrueras **endast** om den är i så dåligt skick att den inte går att smittrena eller då smittreningen kräver onormalt stor arbetsinsats.

Avlivning av vildbisamhälle

Eftersom bitillsynsman inte har tillgång till andra medel än bensin, vilket kan vara olämpligt att hantera där vildbisamhälle satt sig, bör avdödandet genomföras av Anticimex, men efter beslut av bitillsynsman. Använd inte bensin för att döda bin i byggnader!

Vaxbygget bör bara avlägsnas om det anses nödvändigt för att förhindra smittspridning. I annat fall är det tillräckligt att noga täta flyghålet med lämpligt beständigt material (trä, cement, murbruk, gips eller dylikt) för att hindra bin från att ta sig in i utrymmet. Var uppmärksam på att det kan förekomma flera ingångar till den forna bostaden som ska tätas. En övermålning av tätningen och dess närmaste omgivning kan vara lämplig, om man vill minska lukten av det gamla samhället. Öppningar till skorstenspipor och ventilationskanaler, som hyst förintade bin, bör förses med bitätt nät.

Om ingångsöppningarna till vaxbygget inte kan tätas så att bin hindras från att åter få tillträde till detta, avlägsnas vaxet. Vaxbygget görs i sådant fall åtkomligt genom ett så litet ingrepp som möjligt. Tillsammans med vaxbygget avlägsnas döda bin och annat avfall. Det tömda utrymmet stoppas igen med mineralull eller dylikt, sedan fria ytor bestrukits med målarfärg för att minska lukten av det gamla samhället. I samband med behövliga reparationer efter ingreppet ska du se till att alla passager till boplatsen tätas.

Om en fastighet skadas i samband med förintande av vildbisamhälle, är det viktigt att skadan repareras så snart som möjligt så att inte ytterligare skador uppkommer genom inträngande fukt eller dylikt.

Dödade bin, avlägsnade vaxbyggen och avfall från avlivade vildbisamhällen ska lämnas till förbränning eller grävas ned enligt anvisningar för behandling av motsvarande material vid avlivande av smittat samhälle i bigård.

Smittrening av bibostäder och biodlingsredskap

Kupan skrapas noggrant ren invändigt med hjälp av ett vasst redskap, t ex spackel eller trekantsskrapa. Därefter desinficeras den genom att man upprepade gånger far över alla dess delar med lågan från en blåslampa eller gasolbrännare med brett munstycke, tills delarna blivit lätt brunbrända, vilket är ett tecken på att temperaturen varit tillräckligt hög för att sporena sannolikt dör. Kupans vinklar och flusterhållet ska brännas något hårdare, så att också de för lågan svåråtkomliga delarna blir tillfredsställande upphettade. Smittreningen utförs av bitillsynsmannen eller av biodlaren efter beslut av bitillsynsmannen. I de fall som biodlaren får i uppgift att göra smittreningen själv ska bitillsynsmannen inom utsatt tid kontrollera att arbetet är gjort och med gott resultat. Biodlaren bör uppmanas att måla om kupan och bestryka dess inre ytor med färglös lack.

Plastkupa av tålig, fast frigolit kan i regel rengöras med 5-procentig sodalösning (lut) eller vattenånga (+ 120° C). Plastkupa av lös frigolit får inte brännas utan måste lämnas in till en avfallsanläggning.

Halmkupa som hyst smittat bisamhälle som dödats och bränts lämnas till förbränning.

Döda bin som inte bränts i samband med avlivandet och avfall, t.ex. det som uppstår vid avskrapning av kuporna, ska samlas ihop och brännas tillsammans med mindre värdefulla kuptillbehör och redskap. Samtliga övriga i bigården använda kuptillbehör och redskap rengörs noga. De upphettas med lågan från en blåslampa om de tål sådan behandling. I annat fall kokas de under 10 - 15 minuter i 5-procentig sodalösning, om deras storlek tillåter det. Större redskap, t ex honungsslungare och lagringskärl, tvättas noggrant med så het sodalut som möjligt. Använd gummihandskar och var försiktig så att luten, som är starkt frätande inte kommer i beröring med hud och ögon. Efter lutbehandlingen sköljs redskapen grundligt i rent vatten. Luten ska hanteras som farligt avfall och lämnas till återvinningscentral. Sköljvattnet bör hållas i en grop, som fylls igen, eller slås bort på annat sätt så att bin inte kan komma åt det.

Mer om bekämpning av varroakvalster

Bestämmelser för att förebygga spridning av varroakvalster

Flyttningsförbud och flyttningskontroll

För att underlätta för dig att hitta rätt paragraf i Jordbruksverkets föreskrifter har vi skrivit numret på paragrafen i parentes efter varje regel.

Med område som förklarats smittat eller misstänkt för smitta menas församling. Församlingar med samma smittostatus har sammanförts i tre zoner. Gotland betraktas som en gemensam enhet inom zon 1. (1 §)

Alla flyttningar av bin ut ur församling inom zon 1, 2 och 3 och ut från Gotland kräver skriftligt tillstånd från tillsynsmannen. Inom Gotland får flyttning ske utan tillstånd av tillsynsman.

Tillstånd får lämnas till flyttning av utbyggda vaxkakor utan honung, ägg och larver, och avfall av sådana, begagnade bibostäder och biodlingsredskap om de inte varit i kontakt med bin under de senaste 14 dagarna före flyttningen. (16 §)

Tillstånd får också lämnas till flyttning av utbyggda vaxkakor med ägg och larver under förutsättning att:

- bin inte tidigare har kläckts i kakstycket,
- kakstycket inte innehåller larver som är äldre än 24 timmar, täckta celler eller celler med honung,
- kakstyckets storlek inte överstiger 100 x 50 mm,
- inga fullbildade bin medföljer, och
- en okulärbesiktning av kakstycket utvisar att varroakvalster inte förekommer. (16 a §)

Observera att det inte finns någon begränsning till vilken zon flytten sker.

Under tiden 1 oktober - 31 mars får vaxkakor och avfall av sådana flyttas för omsmältning utan att bina kontrollerats av bitillsynsman innan. (8 § bisjukdomsförordningen 1974:212)

Observera att det som står om flyttningsrestriktioner nedan enbart gäller varroarestriktionerna. Om en församling också är smittförklarad avseende amerikansk yngelröta måste det alltid ske besiktning innan det eventuellt kan utfärdas ett flyttningstillstånd.

Yngelfria honungskakor för slungning:

Gotland: Som zon 1 (18 §)

Zon 1: Tillstånd får lämnas för flyttning inom zon 1 utan krav på varroafria nedfallsprover från bigården och över gräns till zon 2 efter varroafria nedfallsprover från bigården. (18 §)

Zon 2: Tillstånd får lämnas för flyttning till zon 1 utan krav på varroafria nedfallsprover från bigården och inom zon 2 samt över gräns till zon 3 efter varroafria nedfallsprover från bigården. (23 §)

Zon 3: Tillstånd får lämnas till flyttning inom zon 3 och över gräns till zon 2 och till icke smittförklarat område efter varroafria nedfallsprover från bigården. (28 §)

Hela bisamhällen:

Gotland: Får flyttas inom Gotland utan tillstånd från tillsynsman (33 §)

Zon 1: Tillstånd får lämnas för flyttning inom zon 1 utan krav på varroafria nedfallsprover från bigården. Tillstånd får INTE lämnas till flyttning ut ur zon 1. (19 §)

Zon 2: Tillstånd får lämnas till flyttning inom zon 2 om det finns varroafria nedfallsprover från bigården samt till zon 1 och till Gotland utan krav på varroafria nedfallsprover. Tillstånd får INTE lämnas till flyttning till zon 3 eller icke smittförklarat område. (24 §)

Zon 3: Tillstånd får lämnas till flyttning inom zon 3 om det finns varroafria nedfallsprover från bigården samt till zon 1, 2 och Gotland utan krav på varroafria nedfallsprover. Tillstånd får INTE lämnas till flyttning till icke smittförklarat område.

Drottningar till och från inseminatör:

Zon 1, 2 och 3 och Gotland: Tillstånd får lämnas till flyttning av drottningar med följebin till och från inseminatör som auktoriserats för varroakontroll av Jordbruksverket. Tillstånd får lämnas utan krav på varroafria nedfallsprover från bigården. (§§ 20, 25, 30, 34)

Tillstånden får avse flyttningar till och från inseminatörer i hela landet. Flyttningarna ska ske med försändelsebur. När inseminatören tar emot bina ska de kontrolleras med avseende på varroakvalster. Hittar man kvalster ska samtliga bin avlivas. (20 §)

Drottningar och följebin får inte komma i kontakt med andra bin. Vid behov får dock fölgebina bytas ut. De nya fölgebina ska vara varroafria och de gamla fölgebina ska avlivas. Drottningarna (och fölgebina) får endast skickas tillbaka till den bigård som de kommit från. (20 §)

Drottningar till och från parningsstation:

Gotland: Tillstånd får lämnas till flyttning till och från parningsstation inom zon 1. Flyttning till och från parningsstation ska ske med försändelsebur. (35 §)

Zon 1: Tillstånd får lämnas till flyttning till och från parningsstation inom zon 1 utan krav på varroafria nedfallsprover från bigården. Flyttningar till och från parningsstation ska ske med parningskassett eller försändelsebur. Tillstånd för flyttning till parningsstation inom zon 1 får endast medges för drottningar med följebin från zon 1 och Gotland. (21 §)

Zon 2: Tillstånd får lämnas för flyttning till och från parningsstation inom zon 2 om det finns varroafria nedfallsprover från bigården. Flyttning till parningsstation inom zon 2 får endast medges för drottningar med följebin från zon 2, 3 och icke smittförklarat område. Alltså INTE från zon 1 och Gotland.

Flyttning till parningsstationen ska ske med parningskassett eller försändelsebur. När bina återsänds till bigården ska det ske med försändelsebur.

När bin återsänds till bigård inom zon 2 ska de vara kontrollerade med avseende på varroakvalster av auktoriserad person på parningsstationen. Bin som återsänds

till bigård inom zon 3 eller till icke smittförklarat område ska undersökas med avseende på varroakvalster på SLU innan de når mottagande bigård. (25 §)

Zon 3: Tillstånd får lämnas för flyttning till och från parningsstation inom zon 2, 3 och icke smittförklarat område om det finns varroafria nedfallsprover från bigården.

Flyttningar till parningsstation inom zon 3 får endast medges för drottningar med följebin från zon 3 och icke smittförklarat område.

Flyttning till parningsstation ska ske med parningskassett eller försändelsebur. När bina återsänds till bigården ska detta ske med försändelsebur.

När bina återsänds till bigård inom zon 3 ska de vara kontrollerade av auktoriserad person på parningsstationen. Bin som återsänds till bigård inom icke smittförklarat område ska undersökas med avseende på varroakvalster vid SLU innan de når bigården. (31 §)

Försäljning av drottningar:

Gotland: Tillstånd får lämnas för transport av drottningar inom zon 1 utan krav på varroafria nedfallsprover från bigården. Flyttningen ska ske med försändelsebur.

Tillstånd får INTE lämnas för flyttning av drottningar till zon 2, 3 eller icke smittförklarat område. (36 §)

Zon 1: Tillstånd får lämnas för flyttning till bigård inom zon 1 och till Gotland utan krav på varroafria nedfallsprover från bigården. Flyttningen ska ske med försändelsebur.

Tillstånd får INTE medges för flyttning till zon 2, 3 eller till icke smittförklarat område¹. (22 §)

Zon 2: Tillstånd får lämnas för transport av drottningar till köpare över hela landet. För att flyttning ska medges gäller följande:

1. Flyttning av drottningar med följebin till bigård inom zon 1 och Gotland får ske utan krav på varroafria nedfallsprover från bigården.
2. Flyttning av drottningar med följebin till bigård inom zon 2 kräver varroafria nedfallsprover från bigården.
3. Flyttning av drottningar med följebin till bigård inom zon 3 och icke smittförklarat område kräver varroafria nedfallsprover från bigården och att bina ska kontrolleras med avseende på varroakvalster vid SLU innan de når mottagande bigård.

Zon 3: Tillstånd får lämnas för transport av drottningar till köpare över hela landet. För att flyttning ska medges gäller följande:

1. Flyttning av drottningar med följebin till bigård inom zon 1 och Gotland får ske utan krav på varroafria nedfallsprover från bigården.
2. Flyttning av drottningar med följebin till bigårdar inom zon 2 och 3 kräver varroafria nedfallsprover från bigården.
3. Flyttning av drottningar med följebin till bigård inom icke smittförklarat område kräver varroafria nedfallsprover från bigården och att bina ska kontrolleras med avseende på varroakvalster SLU innan de når mottagande bigård. (27 §)

Tillsynsmannen bör informera biodlare hos vilken hon eller han påträffat yngelröta eller varroakvalster om vad bestämmelserna innebär.

¹ Jordbruksverket kan med vissa villkor bevilja dispens för sådan försändelse. Ansökan måste då göras till verket av den enskilde biodlaren.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelsen om flyttningskontroll och flyttningsförbud kan dömas till böter.

Det finns en möjlighet för Jordbruksverket att medge undantag från bestämmelserna. Biodlaren måste då ansöka hos Jordbruksverket. (11 §)

Tillvägagångssätt vid undersökning

En metod för att i ett tidigt skede påvisa eventuell förekomst av varroakvalster i samhället är att analysera det nedfall av organiskt material, som samlats på kupans botten. Vinternedfallet lämpar sig för sådan analys. Nedfallsprov kan även med fördel tas under våren och sommaren men då krävs en speciell inläggsbotten som hindrar bina att städa bort eventuella kvalster. Den bästa tidpunkten att samla nedfallet är under augusti månad då chansen att upptäcka eventuella kvalster är störst. För att kvalstren ska skiljas från bin och större partiklar, är det lämpligt att både vinter och sommar låta nedfallet samlas på ett nät eller galler, som placerats under ramarna. Nätet bör vara tillverkat av metalltråd, ha en maskstorlek av 3 x 3 mm och spännas över en träram av kupbottens storlek. Ramen tillverkas av 6 mm tjocka lister. Under nätet läggs ett stycke stadigt papper för uppsamling av genomfallande kvalster och annat finare material. Avståndet mellan nät och papper bör vara 5 - 6 mm.

En bekväm metod för uppsamling av nedfallet är användning av ett botteninlägg av plast, bestående av ett galler och underliggande bricka. Om botteninläggen efter användning i bigård rengörs med vattenånga eller varm sodalösning är risken att sprida smitta mellan bigårdar obefintlig. Inlägget bör täcka så stor del av bottenytan som möjligt men sluta ca 5 cm innanför flusteröppningen, så att denna inte täpps till av nedfallet. Vid vinterprovtagning läggs inlägget in i oktober och tas ut i slutet av mars, sedan bina företagit sin rensningsflygning. Under sommaren räcker det att låta inläggsbotten ligga kvar i **10 dagar** för tillräcklig tillförlitlighet i provtagningen. Om där inte är så mycket nedfall i inläggsbotten kan kvalstren upptäckas vid en okulärbesiktning. För att få ett ännu säkrare resultat av nedfallsprovet kan det kombineras med en myrsyrabehandling. En sådan behandling får inte göras förrän efter sista honungsskörden.

Ett alternativ till nedfallsundersökning är att använda florsocker såsom förevisas på grundkursen för bitillsynsmän. Det ger inte samma säkerhet, men om man hittar kvalster på detta sätt så vet man i alla fall att de finns och metoden är smidig att använda i fält.

Undersökning av vätskeseparerat nedfall

Bitillsynsmän, som genomgått kurs för varroadiagnostisering, analyserar i första hand tagna varroaprover själva. På följande sätt kan nedfallet analyseras med avseende på eventuell förekomst av varroakvalster.

1. Det nedfall, som samlats på inläggens pappersunderlag eller plastbrickor, bredds ut på ett papper och får lufttorka under minst 2 dygn.
2. Det hålls därefter ned i ett glaskärl av lämplig storlek.

3. T-sprit fylls på, tills vätskenivån står ett par cm över nedfallet. Tänk på eldfaran och söj för god luftväxling! Blandningen rörs noggrant om under några minuter. Eventuella kvalster jämte delar av binas ben och vingar flyter då upp till vätskeytan, medan vaxsmulorna sjunker. De flytande partiklarna undersöks noga, helst genom förstoringsglas eller lupp. Vid stora mängder kvalster kan kvalstren vara synliga för blotta ögat.

4. Finner man inga kvalster vid denna undersökning, kan man få eventuellt kvarvarande djur att flyta upp till ytan genom att sätta till vatten i en mängd, motsvarande ca 1/3 av den använda spritens volym. Efter omrörning undersöks vätskeytan enligt punkt 3.

Undersökning av yngel och bin

Sommartid kan ynglet i täckta celler undersökas med avseende på eventuell förekomst av varroakvalster. Eftersom parasithonan föredrar att lägga ägg på drönarlarver, bör framför allt drönarpuppor undersökas. De tas ut med en pincett. Man kan också använda en avtäckningsgaffel och ta ut många puppor på en gång. Man undersöker, om det på dem finns kvalster i vuxet tillstånd och i nymfstadier samt rester av deras exkrementer. Också de tömda cellerna ska granskas beträffande förekomst av kvalster och deras exkrementrester, som är vita och oftast sitter på väggarna. För att med tillräcklig säkerhet upptäcka kvalster i ett svagt angripet samhälle bör omkring 400 celler undersökas noggrant.

Kan tillsynsman vid undersökning av bisamhälle inte avgöra om detta är angripet av varroakvalster ska prov skickas in till Institutionen för ekologi vid SLU.

Praktiska bekämpningsåtgärder mot varroakvalster

Bekämpning i bisamhälle

I lagstiftningen ges utrymme för avlivning av bisamhällen infesterade av varroakvalster. I normalfallet, om bisamhället inte är för svagt, bör dock det normala vara att behandla bisamhället mot varroakvalster istället.

Det råder bekämpningsplikt avseende varroakvalster. Det finns däremot inte angivet exakt vilken metod som biodlaren måste använda. Biodlaren kan själv besluta vilken av de rekommenderade metoderna hon eller han vill använda. Som bitillsynsman är det lämpligt att försöka få biodlarna i ett område att samordna behandling mot varroakvalster så att alla behandlar ungefär samtidigt. Då minskar risken för återinvasion, d.v.s. att smittan förs över från ett ännu icke behandlat bisamhälle till ett som är behandlat.

Smittrening av bibostäder och biodlingsredskap

Varroakvalster kan inte överleva någon längre tid utan kontakt med vuxna bin eller larver. Då begagnade bibostäder och biodlingsredskap inte varit i kontakt med levande bin under 14 dagar kan de betraktas som fria från varroakvalster.

Införsel och utförsel av bin

Införsel- och utförselbestämmelser gäller införsel av levande bin, juvenila stadier, sperma och ägg av bin, begagnade bikupor och begagnade biodlingsredskap. Vad som sägs här gäller mellan länderna inom EU.

Lagstiftning

För att förhindra att smittsamma bisjukdomar kommer in i landet eller vinner ytterligare spridning finns det regler för införsel av bin, biprodukter och biodlingsredskap. Dessa återfinns i

- Förordningen om införsel av levande djur m m (SFS 1994:1830).
- Föreskrifter om ändring av Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1996:24) om införsel av djur, sperma, ägg och embryon (saknr J11)
- Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter, och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur och människor

Villkor för införsel

För att få föra in bin till Sverige måste du vara registrerad som importör. Det gäller även när du importerar bin från länder utanför EU. Du registrerar dig som importör hos Jordbruksverket. Ansökan om registrering som importör görs på blankett D 194. Se mer information om detta på Jordbruksverkets webbplats.

Bin måste uppfylla vissa hälsokrav för att de ska få tas in i Sverige. De ska komma från ett område som inte har förbud mot förflyttningar på grund av amerikansk yngelröta, lilla kupskalbaggen eller tropilaelapskvalster. Bina ska exporteras från en i avsändarlandet registrerad exportör. Bina får inte visa tecken på att ha en smittsam bisjukdom (inklusive angrepp av skadegörare). På hälsointyget preciseras friheten från sjukdom eller skadegörare inte, även om fokus i övrigt i intyget rör lilla kupskalbaggen, tropilaelapskvalster och amerikansk yngelröta. En officiell veterinär i avsändarlandet ska skriva ett hälsointyg och intyga att hälsokraven är uppfyllda.

Villkor för utförsel

Utförsel av levande bin får endast ske från handlare eller anläggning som är registrerad av Jordbruksverket för utförsel av bin till EU. Ansökan om registrering görs på blankett D 194 och måste göras senast 30 dagar före beräknade första tillfället för utförsel. Exportören kontrollerar själv mottagarlandets bestämmelser. Bin som är tänkta att föras ut ur Sverige ska inte uppvisa några tecken på, eller misstänkas vara smittade med amerikansk yngelröta. Bina får inte heller visa kliniska symptom på andra bisjukdomar. Från ett område som är smittförklarat med anledning av amerikansk yngelröta får bin endast föras ut om bigården ifråga vid undersökning konstaterats fri från kliniska symptom av amerikansk yngelröta, och om bigården har varit fri från symptom de senaste två månaderna.

Försändelsen ska åtföljas av ett hälsointyg utfärdat i Traces av en officiell veterinär. (Trade control and Expert System) som är ett datasystem där all förflyttning av levande djur och vissa djurprodukter inom EU registreras.

Tänk på att den officiella veterinären har rätt att neka att utföra ett uppdrag som beställs mindre än 24 timmar i förväg och som inte kan skjutas upp. Biodlaren måste därför vara ute i god tid eftersom undersökningen som den officiella veterinären ska göra behöver planeras eftersom det krävs nedfallsundersökning. Biodlaren är själv ansvarig för att det finns korrekt, skriftlig information om kraven i mottagarlandet och att bina uppfyller de kraven. Den officiella veterinären intygar sedan att det är sant.

Det är förbjudet att föra in bin och bisamhällen till skyddade zoner för bakteriesjukdomen päronpest. Det finns länder och områden inom EU som är skyddad zon för päronpest, bland annat Finland. Päronpest är en bakteriesjukdom som kan överföras med insekter via pollen. För att förhindra smittspridning är det förbjudet att föra in bin och bisamhällen till skyddade zoner under perioden 15 mars-30 juni.

Olovlig införsel eller import

Om levande bin införs utan vederbörligt tillstånd är detta att betrakta som illegal införsel och en brottslig handling.

Det ankommer i första hand på tullmyndigheterna att se till att bestämmelserna i förordningen om införsel av levande djur m.m. följs. Om bin införts i Sverige i strid med de svenska och EU-gemensamma bestämmelserna, är det normalt att djuren förklaras förverkade och destrueras. I vissa fall kan återutförsel få ske.

Ersättningar och försäkringar

Ersättning till tillsynsmans arbete mm

Ersättning till tillsynsmannen fastställs av Jordbruksverket efter samråd med Ekonomistyrningsverket. Den taxa som gäller från den 1 januari 2018 finns i ett beslut med diarienummer 6.8.18-14375/17. Ersättningen gäller även arbete kopplat till bekämpning av trakékvalster, för den händelse att denna parasit kommer in i Sverige.

Ersättningen till bitillsynsman är uppbyggd dels med en timersättning för förrättningstid inklusive resa till och från förrättningen, dels med en fast årlig ersättning.

Timersättningen inkluderar kostnad för telefon, porto, skrivmaterial och för förslitning av sticksäkra handskar och andra skyddskläder. Utöver de telefonsamtal som behövs för att ordna med en förrättning kan du som bitillsynsman ibland via telefon lämna rådgivning till biodlare om bekämpning av amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster utan att det blir någon förrättning. Du får ändå räkna denna telefontid som förrättning, men för att kunna begära ersättning för detta bör du kunna styrka vem du talat med. För därför anteckningar (på myndighetsspråk kallas det för att skriva en tjänsteanteckning) om vem du pratat med och om vad och när du gjorde det. Du kan också fylla i blankett V5, som normalt är den blankett som ska följa med din räkning in till länsstyrelsen. Du kan också föra anteckningar i ett Excelark som heter "Kameral tid" och som du kan få från länsstyrelsen.

Jordbruksverket bedömer att det är acceptabelt att en bitillsynsman någon gång per år får räkna föredrag hon eller han håller på kurser eller träffar med biodlare som ett förrättningsbesök. Givetvis ska bitillsynsmannen då fokusera på de anmälningsspliktiga bisjukdomarna och bekämpning av dem. Stäm av med din länsstyrelsesamordnare först innan du accepterar att hålla föredrag på kurser eller träffar med biodlare. När du sedan begär ersättning ska du för länsstyrelsen kunna visa upp t.ex. schema för kursen eller andra handlingar som styrker att du föreläst om bisjukdomar.

Den fasta ersättningen på 400 kronor gäller för bitillsynsman som har varit förordnad mer än tre månader under tiden 1 april - 30 september och som utfört förrättning under året. Ersättningen får användas för inköp av skyddskläder, engångskläder, handsprit och annat som är nödvändigt för att genomföra uppdraget på ett sätt som inte sprider smitta eller utsätter bitillsynsmannen för bisticke.

För de bitillsynsmän som har ett särskilt förordnande för utpekade biodlare eller har haft en förrättningstid på i genomsnitt minst 80 timmar under de två föregående säsongerna så kan den fasta ersättningen uppgå till 1 500 kronor.

För insändning av prov för undersökning till SLU ersätts faktisk kostnad. Spara därför kvitto på porto och emballage.

Kostnader för bensin, som inköpts för avlivning av bisamhälle, engångshandskar av plast och övrig förbrukningsmaterial ersätts mot uppvisande av verifikation. Bäst är om länsstyrelsen kan beställa storpack av t.ex. engångsoveraller och annat och på så vis få detta billigare. Det underlättar också för enskilda bitillsynsmän om de slipper att själva beställa engångsmaterial.

Tillsynsmannen begär ersättning för förrättning på särskild reseräkningsblankett (blankett V 10). Räkningen skickas tillsammans med det tredje exemplaret av utfärdat förrättningsprotokoll/beslut (blankett V 5) och verifikationer in till länsstyrelsen för granskning och utbetalning. Länsstyrelsen ska ha in tillsynsmannens begäran om ersättning senast den 1 oktober för att utbetalning ska kunna ske. Länsstyrelsen ska i sin tur skicka rekvisition till Jordbruksverket senast den 1 december för att pengar ska kunna betalas ut under rätt år.

Försäkring för tillsynsman

Bitillsynsmän omfattas av den allmänna sjukförsäkringen, folkpensionen och tilläggs pensionen. Inkomsten av uppdraget är sjukpenninggrundande inkomst och bör därför anmälas till Försäkringskassan. Alla som arbetar, även bitillsynsmän, omfattas också av den allmänna arbetsskadeförsäkringen. Som arbetsskada räknas alla skador och sjukdomar som har uppstått på grund av olycksfall eller någon annan skadlig inverkan i arbetet. Även olycksfall under direkt färd till eller från arbetet betraktas som arbetsskada. Arbetsskador och tillbud ska anmälas till Arbetsmiljöverket. På Arbetsmiljöverkets webbsida finns det anmälningsfunktioner för både sjukdom orsakat av arbete, arbetsskador och tillbud.

Som bitillsynsman kan du inte personligen bli skyldig att ersätta skador som uppkommit i samband med tjänsteutövning utom i mycket speciella fall, t.ex. om du agerat brottsligt.

Även om bitillsynsman har ett visst försäkringsskydd kan det inte jämföras med det försäkringsskydd en anställd inspektör har. Bitillsynsmän är enligt socialförsäkringslagstiftningen uppdragstagare och arbetslagstiftningens regler om arbetstagare, kollektivavtal med mera gäller inte för dem. Det betyder att trygghetsförsäkring vid arbetsskada, grupplivförsäkringar och andra försäkringar som regleras via kollektivavtalen inte gäller bitillsynsmän. Eftersom bitillsynsmännen inte heller är anställda av staten trots att de utför en del av den offentliga kontrollen skyddas de inte heller av statens personskadeförsäkring eller den statliga grupplivförsäkringen.

Bitillsynsmän bör se över sitt individuella försäkringsskydd och vid behov teckna en olycksfallsförsäkring som gäller för heltid.

Blanketter

De blanketter som är aktuella att hantera för en bitillsynsman är:

- V5 Förrättningsprotokoll
- V10 Räkning; Ersättning för förrättning i samband med bekämpning enligt bisjukdomslagen
- V11 Räkning; Ersättningsanspråk enligt bisjukdomslagen
- V12 Årsrapport rörande bitillsynsverksamheten inom tillsynsdistriktet
- V13 Följesedel till prov som ska skickas till Sveriges lantbruksuniversitet.
- V15 Intyg för bitillsynsman
- V16 Anmälan av stadigvarande uppställningsplats/er för bisamhälle
- V17 Tillståndsbevis för flyttning av bisamhälle
- V18 Tillstånd att bortföra levande bin m.m.

Beställningar av författningar och blanketter kan göras direkt via Jordbruksverkets webbplats <http://www.jordbruksverket.se> /rapporter, broschyrer och blanketter/djur och veterinärfrågor/blanketter/ bitillsyn och biodling. Du kan skriva ut en pdf-fil direkt eller fylla i på nätet och skriva ut, eller genom att du kontaktar publikationsservice och får blanketterna hemskickade.

Publikationsservice
Jordbruksverket
551 82 Jönköping
tel 0774- 223 223
fax 036-34 04 14